

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
İKİNCİ DAİRE
TUNCE VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 2422/06, 3712/08, 3714/08, 3715/08, 3717/08, 3718/08, 3719/08, 3724/08, 3725/08, 3728/08, 3730/08, 3731/08, 3733/08, 3734/08, 3735/08, 3737/08, 3739/08, 3740/08, 3745/08 ve 3746/08)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

13 Ekim 2009

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (2422/06, 3712/08, 3714/08, 3715/08, 3717/08, 3718/08, 3719/08, 3724/08, 3725/08, 3728/08, 3730/08, 3731/08, 3733/08, 3734/08, 3735/08, 3737/08, 3739/08, 3740/08, 3745/08 ve 3746/08) no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşları Mesut Tunce, Naşit Tutar, İhsan Baran, Asif Güneş, Hasan Süsli, Murat Salur, Şahin Yapıcı, Mustafa Demir, Mehmet Duman, Seyfettin Kinay, Mehmet Ali Eneze, Veysi Ülsen, Sedat Şeran, Kasım Erkan, Remezan Elaltuntaş, Güro Adem, Mehmet Zeki İnal, Mustafa Sevim, Sıdık Kurt ve Mahsum Nazli'nin (başvuranlar) 10 Aralık 2005 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi- AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından M. Özbekli tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar T.C. vatandaşı olup halen Diyarbakır Cezaevi'nde mahkum bulunmaktadır.

2 ve 3 Haziran 1994 tarihlerinde, Bay Mesut Tunce, Naşit Tutar, İhsan Baran, Asif Güneş, Hasan Süsli ve Murat Salur yasadışı silahlı terör örgütü *Hizbullah*'a karşı yürütülen bir operasyon kapsamında yakalanarak gözaltına alınmıştır. 30 Haziran 1994 tarihinde hakim önüne çıkarılan bu kişiler, tutuklanarak cezaevine konmuştur. 19 Temmuz 1994 tarihli iddianame ile özellikle Türkiye'nin anayasal düzenini silah zoruyla yıkmaya teşebbüs etmek, yasadışı silahlı bir terör örgütüne üye olmak ve bu örgüte yardım ve yataklık etmek suçlarından bu kişiler hakkında kamu davası açılmıştır. 9 Aralık 1999 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi bu kişileri ömür boyu hapis cezasına mahkûm etmiştir. Yargıtay, 26 Haziran 2000 tarihinde ilk derece mahkemesinde verilen bu kararı bozmuştur. 22 Haziran 2007 tarihinde, esas hakimleri başvuranları bir kez daha ömür boyu hapis cezasına mahkûm etmiştir. 10 Nisan 2008 tarihinde Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

8 ve 14 Eylül 1994 tarihleri arasında, Bay Şahin Yapıcı, Mustafa Demir, Mehmet Duman, Seyfettin Kinay, Mehmet Ali Eneze, Veysi Ülsen, Sedat Şeran, Kasım Erkan, Remezan Elaltuntaş, Güro Adem, Mehmet Zeki İnal, Mustafa Sevim, Sıdık Kurt ve Mahsum Nazli yine aynı suç örgütüne karşı yürütülen bir operasyon kapsamında yakalanarak gözaltına alınmıştır. 4 Ekim 1994 tarihinde hakim önüne çıkarılan bu kişiler, tutuklanarak cezaevine konmuştur. 24 Ekim 1994 tarihli iddianame ile bu kişiler hakkında kamu davası açılmıştır. 26 Şubat 2007 tarihinde, esas hakimleri başvuranları ömür boyu hapis cezasına mahkûm etmiştir. 16 Nisan 2009 tarihinde, Yargıtay ilk derece mahkemesinin bu kararını onamıştır.

Başvuranların tutuklandıkları tarihten itibaren tekrarladıkları tahliye talepleri adli makamlar tarafından sürekli olarak reddedilmiş ve her defasında « isnad edilen suçun niteliği», « delil durumu» ve « dosya içeriği » gibi benzer ifadeler yinelenerek tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir. Dolayısıyla, esas hakimlerinin verdiği mahkûmiyet kararına kadar bu kişilerin hepsi tutuklu kalmıştır.

HUKUK

I. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Şikâyetlerin olgu ve esas bakımından benzerliğini dikkate alan AİHM, başvuruların birleştirilmesine ve tek dava halinde incelenmesine karar vermiştir.

II. AİHS’NİN 5. MADDESİNİN 3 VE 4. PARAGRAFLARININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, öncelikle tutuklu kaldıkları sürenin aşırı uzunluğundan şikâyetçi olmakta ve tutukluluğun yasallığına itiraz edebilecekleri etkili bir hukuk yolu bulunmadığını savunmaktadır. Söz konusu şikâyetlerin dile getiriliş şeklini göz önüne alan AİHM, bunların AİHS’nin 5. maddesinin 3 ve 4. paragrafları kapsamında incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet, başvuruların hiçbir zaman, özet olarak bile, ulusal mahkemeler önünde tutukluluk süresinin uzunluğundan yakınmadıklarını kaydetmekte ve iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir. Hükümete göre, ilgili şahısların, ayrıca, ilgili hükümleri 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’nun 141. maddesinde yinelenen, 466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun’a uygun olarak ulusal mahkemeler önünde tazminat davası açması gerekirdi.

Başvuranlar, bu iddialara karşı çıkmakta ve esas hakimlerinden her duruşma sonunda serbest bırakılmayı talep ettiklerini, ancak ilk derece mahkemesinin tekrarlanan bu taleplerini sistematik olarak reddettiğini hatırlatmaktadır.

Hükümetin ilk argümanı ile ilgili olarak AİHM, daha önce benzer bir davada konuyu incelediğini ve bu ön itirazı reddettiğini hatırlatmaktadır (bakınız *Türkiye aleyhine Koşti ve diğerleri davası*, n° 74321/01, prg. 16-26, 3 Mayıs 2007). AİHM, daha önce vardığı sonuçlardan farklı düşünmesini gerektirecek hiçbir gerekçe görmemekte ve Hükümetin bu ön itirazını reddetmektedir.

Tazminat davası açılmamasıyla ilgili olarak ise AİHM, mevcut davada incelenen şikâyetlerin AİHS’nin 5. maddesinin 3 ve 4. paragraflarına ilişkin olduğunu, oysa Hükümetin dile getirdiği kanun dışı tutuklama için tazminat elde etme hakkının AİHS’nin 5. maddesinin 5. paragrafı alanına girdiğini gözlemlemektedir (bakınız, *Türkiye aleyhine Barış davası*, n° 26170/03, prg. 17, 31 Mart 2009). Bu nedenle, AİHM bu ön itirazı da reddetmektedir.

AİHM, başvurunun bu kısmının AİHS’nin 35. maddesinin 3. paragrafı anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka bir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit etmektedir. Dolayısıyla, kabuledilebilir ilan edilmesi uygun olacaktır.

B. Esasa ilişkin

AİHS’nin 5. maddesinin 3. paragrafına dayalı şikâyetle ilgili olarak Hükümet, tutukluluk hali süresinin özellikle isnat edilen suçların niteliğine, öngörülen cezaların ağırlığına ve

başvuranların ciddi suç işleme ihtimaline oranla aşırı bulunamayacağını savunmaktadır. Hükümet, ayrıca mevcut kaçma riskinin, tekrar suç işleme tehlikesinin ve kamu düzenini koruma gerekliliğinin başvuranların tutukluluk halinin devamı için haklı nedenler oluşturduğunu belirtmiştir.

Dikkate alınacak tutukluluk süresinin belirlenmesiyle ilgili yerleşik içtihadı bakımından AİHM (bakınız, özellikle, *Türkiye aleyhine Solmaz davası*, n° 27561/02, prg. 23-37, CEDH 2007-...(alıntılar), ve *Türkiye aleyhine Baltacı davası*, n° 495/02, prg. 44-46, 18 Temmuz 2006), mevcut davada Bay Mesut Tuncce, Naşit Tutar, İhsan Baran, Asif Güneş, Hasan Süsli ve Murat Salur'un on iki yıl altı aydan fazla ve diğer başvuranların ise on iki yıl beş aydan fazla tutuklu kaldıklarını tespit etmektedir. AİHM, benzer durumları daha önce incelediğini ve hemen hepsinde AİHS'nin 5. maddesinin 3. paragrafının ihlal edildiğine hükmettiğini hatırlatmaktadır (bakınız, diğer birçoğu arasından, *Türkiye aleyhine Dereci davası*, n° 77845/01, prg. 34-41, 24 Mayıs 2005, ve *Türkiye aleyhine Taciroğlu davası*, n° 25324/02, prg. 18-24, 2 Şubat 2006). Hükümetin farklı bir sonuca varılmasını sağlayacak herhangi bir olgu ya da argüman ortaya koymadığını tespit eden AİHM, mevcut davada AİHS'nin 5. maddesinin 3. paragrafının ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

AİHS'nin 5. maddesinin 4. paragrafına dayalı şikâyetle ilgili olarak Hükümet, tutukluluk halinin yasallığını denetlemek amacıyla öngörülen itiraz yolunun etkin olduğunu yinelemektedir. Bu konuyla ilgili olarak AİHM, geçmişte buna benzer birçok davada ceza mahkemelerinin – mevcut davada olduğu gibi - basmakalıp gerekçelerle bir başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermesinin, hem 5. maddenin 3. paragrafının ihlal edildiği sonucuna varılmasına neden olan en önemli unsurlardan birini teşkil ettiğini ve hem de bu gerekçelere karşı çıkmak için öngörülen itiraz yolunun düşük başarı ihtimali vaat ettiğini açıkça gösterdiğini hatırlatmaktadır (*Koşti ve diğerleri*, ilgili bölüm). Ayrıca AİHM, birçok defa, hukuki nitelikten yoksun ve özgürlükten mahrum bırakmada usule ilişkin teminatları sunmayan böylesi bir yargılamanın 5. maddenin 4. paragrafındaki gereksinimleri yerine getirmediğine hükmetmiştir. AİHM, özellikle bu yargılamanın hem çelişik olması ve hem de her durumda iddia makamı ile tutuklu arasında «silahların eşitliği»ni garanti etmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, ilgili şahsın bizzat veya avukatı aracılığı ile kamuya açık bir duruşmada bu yargılamaya katılması sağlanmalıydı (bakınız, *Türkiye aleyhine Bağrıyanık davası*, n° 43256/04, prg. 51, 5 Haziran 2007, bu sorunun tüm sistemi etkileyen niteliğiyle ilgili olarak bakınız *Türkiye aleyhine Cahit Demirel davası*, n° 18623/03, prg. 44-48, 7 Temmuz 2009). Mevcut davada farklı sonuca varmayı gerektirecek hiçbir unsur göremeyen AİHM, AİHS'nin 5. maddesinin 4. paragrafının ihlal edildiğine hükmetmektedir.

III. AİHS'NİN 6 VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, davalarının makul süre içerisinde sonuçlandırılmadığından ve aynı zamanda haklarında yürütülen ceza yargılaması süresine itiraz edebilecekleri etkili bir hukuk yolunun bulunmadığından şikâyetçi olmakta ve bu başlık altında AİHS'nin 6 ve 13. maddelerine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet, başvuranların hiçbir zaman, özet olarak bile, ulusal mahkemeler önünde söz konusu yargılama süresinin uzunluğundan yakınmadıklarını kaydetmekte ve iç hukuk yollarının tüketilmediğini iddia etmektedir. Hükümete göre, ilgili şahıslar, Adalet Bakanlığı

aleyhine tam yargı davası açmalı ve yeni Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 141 ve 142. maddeleri uyarınca bu yönde tazminat talep etmeliydi.

AİHM, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 141 ve 142. maddelerine atıfla yapılan itiraz dışında Hükümet tarafından dile getirilen benzer ön itirazları daha önce de reddettiğini hatırlatmaktadır. AİHM, aslında Türk hukuk sisteminin yeni Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce davacılara AİHS'nin 13. maddesi anlamında aşırı uzun yargılama süresine itiraz etme imkânı veren etkili bir hukuk yolu sunmadığını daha önce de tespit etmiştir (*Türkiye aleyhine Tendik ve diğerleri davası*, n° 23188/02, prg. 36, 22 Aralık 2005).

Hükümetin yeni Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 141 ve 142. maddelerine atıfla yaptığı itirazla ilgili olarak AİHM, konunun başvuranların AİHS'nin 13. maddesi kapsamında dile getirdikleri şikâyetin özünü yakından bağlantılı olduğunu düşünmekte ve esasla birleştirilerek incelenmesine karar vermektedir.

Söz konusu şikâyetlerin başka bir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit eden AİHM, bu şikâyetleri kabuledilebilir ilan etmektedir.

B. Esasa ilişkin

1. AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafı

Hükümet, davanın karmaşıklığına, dosyaların büyüklüğüne, başvuranlara isnat edilen suçların niteliğine, işlenen suçların çokluğuna, davaya dahil edilen sanık, tanık, davalı ve mağdurların sayısına bakıldığında ve özellikle organize suçlarla ilgili yargılamaların önündeki zorluklar dikkate alındığında ihtilafli yargılama süresinin makul olmadığını söyleyemeyeceğini ve ayrıca ulusal mahkemelerin söz konusu yargılamaları yürütürken çabuk davranmadığının iddia edilemeyeceğini savunmaktadır.

Başvuranlar, bu argümanlara karşı çıkmaktadır.

AİHM, dikkate alınacak dönemin Bay Mesut Tunce, Naşit Tutar, İhsan Baran, Asif Güneş, Hasan Süsli ve Murat Salur için tutuklandıkları 2 ve 3 Haziran 1994 tarihlerinde, Bay Şahin Yapıcı, Mustafa Demir, Mehmet Duman, Seyfettin Kinay, Mehmet Ali Eneze, Veysi Ülsen, Sedat Şeran, Kasım Erkan, Remezan Elaltuntaş, Güro Adem, Mehmet Zeki İnal, Mustafa Sevim, Sıdık Kurt ve Mahsum Nazlı için ise 8 ila 14 Eylül 1994 tarihlerinde başladığını tespit etmektedir. AİHM, söz konusu yargılamaların sırasıyla 10 Nisan 2008 ve 16 Nisan 2009 tarihlerinde Yargıtay'ın ilk derece mahkemelerinin başvuranları ömür boyu hapis cezasına mahkûm eden kararlarını onaylamasıyla son bulduğunu not etmektedir. Dolayısıyla Bay Mesut Tunce, Naşit Tutar, İhsan Baran, Asif Güneş, Hasan Süsli ve Murat Salur hakkında yürütülen ceza davası iki dereceli yargılama için on üç yıl on aydan fazla sürerken, diğer başvuranlar hakkında yürütülen ceza davası da yine iki dereceli yargılama için on dört yıl yedi aydan fazla sürmüştür.

AİHM bir yargılama süresinin makul olup olmadığının, davanın koşullarına göre ve başta davanın karmaşıklığı olmak üzere, AİHM tarafından benimsenen kıstaslar ile başvuran ve yetkili mercilerin tutumları dikkate alınarak değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (bakınız, diğer birçoğu arasından, *Fransa aleyhine Pélissier ve Sassi davası* [GC], n° 25444/94, prg. 67, CEDH 1999-II).

Öte yandan AİHM, yargı makamlarının – adaletin en kısa zamanda tecelli etmesiyle yükümlü olduğu bir konumda – başvurularını bütün yargılama süreci boyunca tutuklu bulduklarını gözlemlemektedir (bakınız, diğerleri arasından, *Rusya aleyhine Kalachnikov davası*, n° 47095/99, prg. 132, CEDH 2002-VI ve *Türkiye aleyhine Gezici ve İpek davası*, n° 71517/01, prg. 54, 10 Kasım 2005).

AİHM, organize suçlarla ilgili bu yargılamaların özellikle davaya dahil olan sanık, tanık, davacı sayısı ile sanıklara isnat edilen suçların çokluğu ve dosyaların büyüklüğü nedeniyle bazı karmaşıklıklar içerdiğini kabul etmektedir. Bununla birlikte, bu karmaşıklık tek başına bir yargılamanın on üç yıl on aydan fazla ya da on dört yıl yedi aydan fazla sürmesini haklı gösteremez.

Konuyla ilgili yerleşik içtihadını (bakınız, diğer birçoğu arasından, *Pélissier ve Sassi*, ilgili bölüm, ve *Türkiye aleyhine A. Yılmaz davası*, n° 10512/02, prg. 46-53, 22 Temmuz 2008) ve mevcut dava koşullarını dikkate alan AİHM, ihtilaflı yargılamaların aşırı uzun sürdüğü ve dolayısıyla « makul bir sürede yargılanma hakkı » gereksinimine cevap vermediği kanaatine varmaktadır.

Bu itibarla, söz konusu şikâyetle ilgili olarak AİHS'nin 6. maddenin 1. paragrafı ihlal edilmiştir.

2. AİHS'nin 13. maddesi

AİHM, bu maddedeki hükmün, bireyin, 6. maddenin 1. paragrafında getirilen, davanın makul bir süre içerisinde görülmesi zorunluluğuna uyulmaması gibi şikâyetlerini ulusal bir mahkeme önünde dile getirebileceği etkin bir başvuru yapma hakkını garanti altına aldığını hatırlatmaktadır (bakınız *Polonya aleyhine Kudła davası* [GC], n° 30210/96, prg. 156, CEDH 2000-XI).

Şüphesiz, yalnızca tazminat elde etmeye yönelik bir itiraz yolunun görülmekte olan bir yargılamayı hızlandıramayacağı gerçeği, tek başına belirleyici bir unsur olamaz. AİHM, bu konuyla ilgili olarak, bir başvuranın iç hukukta yargılama süresinin uzunluğundan şikâyet etmek amacıyla kullanabileceği itiraz yollarının AİHS'nin 13. maddesi anlamında « etkili » olması için, «iddia edilen ihlalin ortaya çıkmasını veya devam etmesini engellemesi veya gerçekleşmiş tüm ihlaller için elverişli bir düzeltme yapması» gerektiğini hatırlatmaktadır (bakınız *Çek Cumhuriyeti aleyhine Hartman davası*, n° 53341/99, prg. 81, CEDH 2003-VIII (alıntılar)). O halde, 13. madde konuyla ilgili bir seçimlik şart sunmaktadır: bir başvuru yolu ya daha ziyade başvuru mercilerin kararlarını ivedilikle açıklamasını sağlayarak ya da ilgili kişiye, tespit edilen gecikmeler için elverişli bir tazmin imkanı sağladığı zaman « etkin » olarak nitelendirilebilir (*Kudla*, ilgili bölüm, prg. 159). AİHM'ne göre, AİHS'nin 13 ve 35/1. maddelerindeki (bakınız *Kudla*, prg. 152) « yakın benzerlikler » göz önüne alındığında, aynı durum bu ikinci maddede yer alan « etkin » başvuru kavramı için de kaçınılmaz olarak geçerlidir (*Fransa aleyhine Mifsud davası* (karar), n° 57220/00, CEDH 2002-VIII).

AİHM, yeni Türk Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 142. maddesinin, hızlı yürütülmeyen bir ceza yargılamasında ancak karar kesinleştikten sonra ilgili şahıslara yetkili mercilerden tazminat talep etme imkânı sunduğunu not etmektedir (iç hukukta ilgili hükümlere bakınız ve *Mifsud* kararının ilgili bölümüyle karşılaştırınız). Bu hüküm, her türlü itiraz başvurusu için kesin karar olmasını öngördüğünden, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine inanan kimselere dava devam ettiği sürece iddia edilen ihlalin engellenmesini sağlamak ya da elverişli bir düzeltme elde etmek amacıyla dava açma imkanı sunmamaktadır.

AİHM, başvuranlar hakkında yürütülen ceza yargılamalarının bu başvurunun sunulduğu 10 Aralık 2005 tarihinde görülmeye devam etmesi dolayısıyla, iç hukuk sisteminin, mevcut davada yargılama süreleri makul süreyi çoktan geçmiş olmasına rağmen, başvuranlara böyle bir itiraz yolu sunmadığını kaydetmektedir.

Diğer taraftan Hükümet, atıfta bulunulan itiraz yolunun başvuranlara isnat edilen suçlarla ilgili kararı hızlandırabileceğini ya da başvuranlara gecikmeden dolayı tazminat elde etme imkanı sunabileceğini iddia etmemektedir. Üstelik, Hükümet iç hukukta başvuranların söz konusu itiraz yolunu kullanarak böylesi bir tazminat elde ettiklerini kanıtlayan bir karar örneği gösterememektedir (*Kudla*, ilgili bölüm, prg. 159).

AİHM'nin gözünde hem hukuken ve hem de uygulamada etkili olması gereken bu itiraz yolunun, mevcut davada, 13. maddede öngörülen « etkinlik » kıstasını yerine getirmediği anlaşılmaktadır.

Dolayısıyla, mevcut davada Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki ön itirazı kabul edilemez. Bu durumda, AİHM, başvuranların davalarının, AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafında belirtildiği şekilde, makul bir süre zarfında çözüme ulaştırılması haklarını kullanabilmelerine olanak tanıyan bir başvuru yolunun iç hukukta bulunmamasından dolayı AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiği kanaatine varmaktadır.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuranlar, uğradıkları manevi zarar karşılığında her biri için 50 000 Euro (EUR) talep etmektedir. Başvuranlar ayrıca, ziyarete gelen aile fertlerinin yol giderleri ve kendilerinin tutukluluk süresince yaptıkları masraflar karşılığında rakam belirtmeksizin maddi tazminat talep etmektedir. Başvuranlar, yine rakam belirtmeksizin ve hiçbir kanıt belgesi sunmaksızın ulusal mahkemeler ve AİHM önündeki yargılama gider ve masrafları için ayrıca bir tazminat talep etmektedir.

Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir.

Maddi tazminat ve yargılama gider ve masraflarıyla ilgili olarak AİHM, başvuranların taleplerinin Tüzük'ün 60. maddesine uygun olarak dile getirilmediğini ve dolayısıyla bu başlık altında tazminat ödenmesine yer olmadığını gözlemlemektedir. Buna karşın, AİHM manevi tazminat olarak başvuranların her birine 14 000 Euro ödenmesinin hakkaniyete uygun olacağı kanaatindedir.

AİHM, Gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirleneceğini ifade etmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların *birleştirilmesine*;
2. Başvuruların *kabuledilebilir olduğuna*;
3. AİHS'nin 5/3 ve 4. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. AİHS'nin 6/1 ve 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;
5. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere, her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Devlet tarafından başvuruların her birine 14.000 (on dört bin) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;
- b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 13 Ekim 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Ek

Başvuranların Listesi

1. 1976 doğumlu başvuran Mesut Tunce tarafından yapılan 2422/06 numaralı başvuru.
2. 1971 doğumlu başvuran Naşit Tutar tarafından yapılan 3712/08 numaralı başvuru.
3. 1974 doğumlu başvuran İhsan Baran tarafından yapılan 3714/08 numaralı başvuru.
4. 1973 doğumlu başvuran Asıf Güneş tarafından yapılan 3715/08 numaralı başvuru.
5. 1974 doğumlu başvuran Hasan Süsli tarafından yapılan 3717/08 numaralı başvuru.
6. 1975 doğumlu başvuran Murat Salur tarafından yapılan 3718/08 numaralı başvuru.
7. 1975 doğumlu başvuran Şahin Yapıcı tarafından yapılan 3719/08 numaralı başvuru.
8. 1973 doğumlu başvuran Mustafa Demir tarafından yapılan 3724/08 numaralı başvuru.
9. 1975 doğumlu başvuran Mehmet Duman tarafından yapılan 3725/08 numaralı başvuru.
10. 1970 doğumlu başvuran Seyfettin Kinay tarafından yapılan 3728/08 numaralı başvuru.
11. 1974 doğumlu başvuran Mehmet Ali Eneze tarafından yapılan 3730/08 numaralı başvuru.
12. 1968 doğumlu başvuran Veysi Ülsen tarafından yapılan 3731/08 numaralı başvuru.
13. 1974 doğumlu başvuran Sedat Şeran tarafından yapılan 3733/08 numaralı başvuru.
14. 1974 doğumlu başvuran Kasım Erkan tarafından yapılan 3734/08 numaralı başvuru.
15. 1970 doğumlu başvuran Remezan Elaltuntaş tarafından yapılan 3735/08 numaralı başvuru.
16. 1972 doğumlu başvuran Güro Adem tarafından yapılan 3737/08 numaralı başvuru.
17. 1974 doğumlu başvuran Mehmet Zeki İnal tarafından yapılan 3739/08 numaralı başvuru.
18. 1972 doğumlu başvuran Mustafa Sevim tarafından yapılan 3740/08 numaralı başvuru.
19. 1976 doğumlu başvuran Sıdık Kurt tarafından yapılan 3745/08 numaralı başvuru.
20. 1974 doğumlu başvuran Mahsum Nazli tarafından yapılan 3746/08 numaralı başvuru.